

GEOLOGIDAGENE 2005

Ved Inge Bryhni¹⁾ og Ola Bredalen²⁾

*¹⁾Geologisk museum og STEIN og ²⁾Solør
og omegn Geologiforening, NAGS)*

En lørdag i september 2003 inviterte mineralbedriften *Hustadmarmor AS* sitt naboskap til 25-årsjubileum og åpent hus på fabrikkens i Elnesvågen

i Fræna, Møre og Romsdal. Nær 1500 mennesker fra lokalmiljøet møtte frem, lyttet til foredrag om bedriftens historie og om hva produktene brukes til. En tur med god ledelse rundt om i bedriftsområdet hørte også med. På et helt annet sted i landet, ved *Geologisk museum* i Oslo, var det dagen etter, søndag 21/9-03, flere foredrag om fossiler, praktisk demonstrasjon av hvordan man preparerer ut et dinosaurhode fra sandsteinen det ligger i og en egen dinosaurutstilling. Godt over 2000 mennesker møtte opp i museet denne søndagen!

Jo visst foregår det mye god formidling rundt om i landet, men hva med å sette av noen dager til å gi en samlet fremvisning av alle sider ved geologien gjennom arrangementer over det ganske land? Besøke grustak, pukkverk og petroleumsselskaper der det arbeides og skapes verdier? Skape blest om hva landet har å by på av spennende berggrunn, jordarter og nyttige ressurser! Øke godtfolks forståelse for den store innsatsen som gjøres av det praktiske livs trofaste slitere når de henter ut naturressursene! Ved dette kan man også bidra til å styrke den stilling geologien har i samfunnet!

Danskene har allerede hatt sin *Geologiens Dag(e)* i flere år. Initiativet der kom fra *Skov- og Naturstyrelsen*, som et par høstdager i 1998 inviterte til forskjellige programmer spredt over hele Danmark pluss en ekskursjon i regi av Geologisk museum til Skåne. Sverige fulgte etter med sin første *Geologins dag* i august 2001, der over ti tusen mennesker deltok i omkring 150 arrangementer spredt over hele landet. Nær samtlige faglige foretak og organisasjoner innen det geovitenskaplige området sluttet opp om prosjektet: næringslivet med sine foretak og bransjeorganisasjoner, myndigheter, faglige organisasjoner, universiteter, lærerorganisasjoner, museer, fylkeskommuner, biblioteker og amatørgeologer.

Første skritt tatt

Generalsekretæren i Norsk geologisk forening (NGF), Halfdan Carstens, tok forsommeren 2003 et initiativ til å få opprettet en komite for å arrangere Geologiens dag(er) i anledning foreningens 100-års jubileum i 2005.

Etter hans oppfordring møttes Johan Fredrik Bockelie, Inge Bryhni og Elisabeth Gammelsæter til forberedende drøftelser i Bergindustriens fellessekretariat (BIL/SIL/PGL) i Oslo 24. juni 2003. Senere sluttet Anne Birkeland og Merethe Frøyland seg til komitéen, og etter entusiastisk tilslutning fra styret i Norges amatørgeologiske sammenslutning (NAGS) i slutten av 2003 kom Ole Bredalen inn som oppnevnt representant for amatørgeologene. Komitéen

Nær 1500 mennesker fikk besøke denne moderne steinbedriften en dag i fjor. Her fikk de se hvordan hvit marmor blir foredlet til produkter som brukes bl.a. i Europas fineste kunsttrykkpapir. Her Hustad-marmor AS i Elnesvågen, Frena. Foto I.B.

har selvsagt også nære forbindelser med NGF's sekretariatet i Trondheim ved Marianne Bliksås og Halfdan Carstens. Sekretariatet i Trondheim vil sende ut materiale, følge opp informasjonsmateriale og være kontaktledd for dem som vil være med på tiltaket.

Dato

Vi har valgt å konsentrere aktivitetene omkring de tre dagene *fredag 2 til søndag 4. september 2005*, - eventuelt noe før eller etter ved særlige arrangementer som lærerkurs eller lignende. Når fredagen også tas med, så skyldes det at det kan være lettere å få til bedriftsbesøk og skoleklassearrangementer innen arbeidsuka. Man bør også være åpen for at noen deltakere vil måtte legge sine arrangementer til helt andre tider og like fullt annonsere sine tiltak under Geologidagene 2005.

Samarbeidspartnere

Geologidagene vil bestå i arrangementer over hele landet og må drives av lokale arrangører. Mange organisasjoner og bedrifter har gjennomført omvisninger, foredrag, åpne dager i bedriften som en viktig del av sin utadrettede virksomhet, men inviteres nå til å legge sine arrangementer under en felles paraply. Blant dem man tenker seg som særlig verdifulle samarbeidspartnere er:

Amatørgeologiske foreninger (NAGS), bedrifter innen naturstein og mineralutvinning osv., Bergindustriens landssammenslutning (BIL), bibliotekene, de naturhistoriske museene, Den Norske Turistforening (DNT), Fjellmuseet i Lom, Norsk Oljemuseum osv., Fylkesgeologene, Fylkenes miljøavdelinger, historielagene, høyskolene, -spesielt der de underviser geologi, informasjonssentrene knyttet til nasjonalparkene, Norges geologiske undersø-

kelse, Norsk fjellsprenningsforum, Norsk forening for fjellsprenning, lokalavdelingene i Norsk geologisk forening, Petroleumsindustrien, Pukk- og grusleverandørenes landsforening (PGL), Steinindustriens landssammenslutning (SIL), skolene, Universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, Vegdirektoratet og Statens vegvesen med lokale veikontorer.

En lang liste, ja vel! Men alle disse og flere med, er knyttet til norsk natur der mineraler, bergarter, byggegrunn, ressurser eller naturopplevelser kommer inn. Alle inviteres med for å være med å vise frem hva landet vårt har å by på og hva man gjør med de geologiske ressursene!

Markedsføring

Liksom for Sveriges og Danmarks geologidager må det opprettes en hjemmeside der alle arrangementer annonseres, og det gis lenker til sider der deltakerorganisasjonene selv forteller om sine tiltak. Et kart der man kan klikke seg inn på et fylke og deretter får innsyn i alle arrangementene innen hvert fylket. Det er mye å lære fra svenskenes velutstyrte internettside (www.geologinsdag.nu) på dette område. Det skulle også være mulig å samordne innspill i aviser, radio og fjernsyn med tanke på en slik fremvisning av det geologiske naturgrunnlaget her i landet og hvordan det gir både glede og levebrød til så mange.

Amatørgeologene bidrag i prosjektet

NAGS tok opp Geologidagene 2005 på styremøte i slutten av 2003 der de konkluderte med at dette var noe de gjerne ville være med på, og at de ville gjøre sitt til å motivere sine 37 lokalforeninger til å markere det på lokalplanet. Amatørgeologene har da også lenge vært spydspisser i formidlingen av kunnskapen om geologien rundt om i landet. Med sine ekskursjoner, fagkurser og jevnlig innsats for utbredelse av kjennskapet til mineraler, bergarter og landskapsformer i lokalmiljøene er de selvsikre til å stå i første rekke ved den praktiske gjennomføringen av et arrangement som Geologidagene. Med sine lokale nettverk vil geologiforeningene rundt omkring i landet være ideelle initiativtakere og bindeledd mellom miljøene ellers innen hvert sitt område.

Det vi kunne ønske oss av amatørgeologene er at dere allerede nå begynner å planlegge deres programmer for Geologidagene 2005:

- Sett opp egne programkomiteer, tenk gjennom hva dere kan bidra med for publikum i eget nærmiljø, - også for dem som aldri har vært på møter i geologiforeningen!

- Engasjer medlemmene til å lage utstillinger i kom-

munehuset, byens/bygdas bibliotek eller i et forretningsvindu! Still ut medlemmenes vakreste mineraler fra området, ”stuffer” av landsdelens karakteristiske bergarter, aktuelle geologiske kart, lokal geologisk litteratur og bilder av spennende bergarter og landskapsformer. Glem ikke noen fotografier fra klubbens fantastiske ekskursjoner!

· Legg opp til publikumsvandringer til gamle gruver, aktive steinbrudd, grustak eller annet spennende innen nærområdet. Ta kontakt med steinbedriftene og få dem til å holde ”åpent hus”, - kanskje be dem legge opp et seminar der de lar sine egne eksperter forklare naboene hva de steller med!

· Ta kontakt med lokale museer, historielag, turlag, Vegvesenet og andre det er naturlig å samarbeide med. Mobiliser lokal begeistring som kanskje kan gi seg utslag i pekuniære bidrag fra banker, forretninger, lokalaviser og andre bedrifter som bidrag til eventuell annonsering, trykking av program osv.

· Tenk skole! Er det mulig å lage spesielle arrangementer for bygdas lærere der Geologiforeningen bidrar med ekspertise slik at skolene kan få hjelp til å benytte lokalgeologien som ressurs i geografi/geologi/undervisningen? Kanskje lage noe for små barn (lære dem å sortere stein etter farge og mineralsammensetning, lage steinsamling osv.).

· Når programmet er kommet på plass, rapporterer dere inn til sekretariatet i Trondheim (eller til ett av medlemmene i komitéen, dersom det faller mer praktisk). NGF vil trolig sørge for at vi får en egen nettside for Geologidagene, der man vil kunne melde inn programmene, som så vil så bli utlyst sentralt på internett. Det kan bli en ekstra oppgave for amatørgeologene å sørge for at slik informasjon blir fanget opp av lokalpressen, lokalradio osv. og gitt den ekstra oppmerksomhet den fortjener.

Vi er optimister og ser for oss folkevandringer til de tiltakene som amatørgeologene og andre entusiaster setter i gang! For mange som kanskje bare kjenner til bygdas eller byens steinbrudd og grustak som bråkete og lukkede områder, kan det bli en spennende opplevelse å komme inn og få kyndig veiledning om virksomheten som foregår der. Hvem vet, - kanskje noen av deltakerne vil vise en mer positiv holdning til steindriften på neste møte i kommunestyret? Eller kanskje en av småpjøkkene som deltar med far og mor på grendevandring mellom stein og grus, besøker en steinbedrift eller gamle gruver får sådd et frø, slik at han eller hun blir en ihuga geologi-amatør og senere kanskje aktiv medarbeider innen mineral- og steindriften! Geologidagene kan også ha et rekrutteringsaspekt for landets industri.

Kanskje et besøk til skiferbrudd kunne være interessant? Her Valdres skiferbrot, Mellane. Foto I.B.

Og ikke minst: amatørgeologene får en sjelden fin mulighet til sammen med faggeologene og det praktiske livs menn og kvinner å være med på å synliggjøre noe av alt det spennende vi har i naturen omkring oss og er opptatt av!

Det kan være en opplevelse å se en dyktig fagmann kloyve blokkstein! Her fra larvikittbruddet i Tvedalen. Foto I.B.